

der kommer igjen baade her og paa mange Steder. Betydeligere Love kunne meget vanskeligt gennemføres, dersom de ikke hvile paa et indenfor visse Grænser nogenlunde almindelig anerkjendt Grundlag. Aarsagen til en saadan almindeligere Anerkjendelse kan jo være meget forskjellig, men dersom et saadant ikke gives, og dersom man da ikke begrænser sig til det, ja, mine Herrer, saa er Gjennemførelsen af saadanne Love saagodtsom en Umulighed.

Th. Nielsen: Den høitæredede Minister sagde, at der ogsaa var andre Meninger om de store Nordtysklands Rytter end de, som det ærede Medlem for Kolding (Berg) gjorde gjældende, og at der var Foll i Landet, som havde den Mening, at de vare gavbringende. Dette er Noget, som selvfølgelig ikke kan bevises, men jeg antager, at det store Flertal er entigt i, at de saakaldte Familiegodser saavel i nationaløkonomisk som i politisk borgerlig Henseende ere af en meget tvivlsom Værd, ja maasse endog skadelige. Der er saa meget mere Anledning til at tro dette, som det ialtsald synes, at have givet sig Udtryk i den omtalte Grundlovsparagraf, og der kunde maasse end yderligere til Forsvar derfor fremhæves, at det ikke alene er i vort Land, at man har ment dette, men at det Samme i Grunden er Tilfældet i alle de Lande, hvor frie Forsatninger mere eller mindre ere blevne indførte. Det ærede Medlem for Kolding har allerede nævnt baade Stalien og Frankrig, hvor man har ment, at man absolut burde slaa ind paa den Vej, at ophæve Familiegodserne, og man kunde maasse endnu tilføie Preussen, idet jo Statsgrundloven der har en Bestemmelse om, at disse Godser ikke alene kunne overgaa til fri Eiendom, men at det endog skal ske. Det synes altsaa, som om den almindelige Frihedsstrømning, der gjorde sig gjældende i 1848, ganske vist er gaaet i Retning af, at Familiegodserne burde ophøre, og da det er den samme Frihedsstrømning, der har dikteret vor Grundlov, tør det vel ogsaa antages at være i Overensstemmelse med dens Aand, at disse Godser ikke alene kunne ophøre, men at de i Grunden skulle bringes til at ophøre. Man veed, at disse Familiegodser i Grunden

have deres Oprindelse fra Feudalsmagten, og ligesom denne gjorde Kongen til det høieste og ypperste Hoved paa Jorden, ja endog mente at kunne datere hans Kaldelse fra selve Guddommen, saaledes skulde i Grunden det samme Stempel paatrykkes den øvrige Lovgivning, og det er jo ogsaa det, man har søgt at hævde ved Oprettelsen af disse Familiegodser; men jeg antager dog, at Flertallet nu er naaet saa vidt, at det ikke mener, at Kongens Kaldelse særlig staaer i Forbindelse med Noget, vedrørende Guddommen, og altsaa maatte man vel ogsaa komme til, at ligesom denne Ære er knækket, bør ogsaa den samme Ære, hvorfra Familiegodserne oprindeligt have deres Tilværelse, tilintetgjøres selve disse. Det synes ogsaa, som om den Tanke, jeg her udtaler, har gjort sig gjældende, da Biskop Monrad i 1851 fremkom med et Forslag i den Retning; thi, saavidt jeg erindrer, gif det ikke alene ud paa, at Familiegodserne kunde, men at de skulde ophøre, idet det udtrykkeligt blev paalaagt, at der skulde substitueres en Kapital istedet derfor, og det maa dog antages, at denne Mand, der har staaet saa nær ved selve Grundloven, der har haft saa Meget med dens Affattelse at gøre, bedst maatte forstaa, hvad der var Grundlovens Aand. Smidlertid er han ikke senere, naagt han selv blev Minister, fremkommen med Noget i den Retning, og det er selvfølgelig Noget, man kun kan beklage, men det tilintetgjør ikke den Mening, jeg har søgt at gjøre gjældende. De Herrer her i Salen vide, at der ikke alene er en stærk Modstand imod Familiegodserne, men endog med Hensyn til selve Arveretten overhovedet, og jeg tør i saa Henseende henvise til det samme Parti og den samme Retning, som det ærede Medlem for Kjøbenhavns 6te Valgkreds (Hindenburg) var saa god forleden Dag at give en Forsmag paa. Dette Parti og denne Retning angribe ikke alene Familiegodserne, men endog selve Arveretten, idet man siger som saa: Det er dog meget tvivlsomt — ja, man siger i Grunden rent ud, at det ikke er Tilfældet — at, fordi en Mand har været dygtig, skal hans Søn i Kraft af den Dygtighed, hvorfra hans Fader eller Farfader har været i Besiddelse, fremdeles vedblive at drage Nytte deraf, idet han